

Áigi: Guovvamánu 16. b. 1993 dii. 09.00 - 12.00 / dii. 15.00 - 16.30
Guovvamánu 18. b. 1993 dii. 10.00 - 12.00 / dii. 14.00 - 15.30
Guovvamánu 19. b. 1993 dii. 09.00 - 12.00.

Báiki: Samelandssenter Kárášjogas

Áirasat:

1. Olav M. Dikkanen	21. Mary Mikalsen Trollvik
2. Magnhild Mathisen	22. Nils Jernsletten
3. Inger K. Juuso	23. Aage Pedersen
4. Johan Jernsletten	24. Ester Fjellheim
5. Ingrid Smuk Rollstad	25. Olav Andersen
6. Jon V. Aslaksen	26. Haldis Thommassen
7. Hans Guttorm	27. Inger-Ann Fossli
8. John H. Eira	28. Oddvin Storelv
9. Egil Olli	29. Ivar M. Simonsen
10. Ole H. Magga	30. Inger A. Johansen
11. Mathis M. Sara	31. Lennart Mikkelsen
12. Mikkel A. Gaup	32. Ante M. Eriksen
13. Alf E. Nystad	33. Ing-Lill Pavall
14. Josef Vedhugnes	34. Ella Holm Bull
15. Peder Mathisen	35. John Nordfjell
16. Svein H. Bårdsen	36. Jarle Jonassen
17. Ruth Rye Josefsen	37. Máret Guhttor
18. Mimmi Bæivi	38. Ingrid Wernberg
19. Eilif O. Larsen	39. Johan M. Sara
20. Lars Nilsen	

Permišuvdnaohcamat refererejuvvojedje, ja permišuvdna miedihuvvui čuovvovaš áirasiidda:

nr. 6: Jon V. Aslaksen
nr. 21: Mary Mikalsen Trollvik.
nr. 22: Nils Jernsletten

6. áirasa várreáirras: Magnar Helander manai sadjásis.
21. áirasa várreáirras: Reidar Solberg manai sadjásis.
22. áirasa várreáirras: Henry Minde manai sadjásis.

Permišuvdna miedihuvvui čuovvovaš áirasiidda:

Josef Vedhugnes duorastaga guovvamánu 18. b. ja bearjadaga guovvamánu 19. b.
Eilif O. Larsen bearjadaga guovvamánu 19. b.
Ella Holm Bull duorastaga guovvamánu 18. b. dii. 12.00 rájes
Ester Fjellheim duorastaga guovvamánu 18. b. dii. 12.00 rájes ja bearjadaga
guovvamánu 19. b.

Áššelistu:

- ÁŠŠI 1/93 ČOAHKKIMA VUOĐDUDEAPMI
- nammačuorvun, permišuvnnat, várreáirasiid gohččun
 - gohččuma ja áššelistu dohkkeheapmi
 - čoahkkinortnega dohkkeheapmi
- ÁŠŠI 2/93 SÁMEDIGGERÁĐI DIEĐÁHUS DOAIMMAS BIRRA, DÁS MAIDDÁI REFERÁHTAÁŠŠIT
- ÁŠŠI 3/93 OĐĐA ÁŠŠIID ALMMUHEAPMI
- ÁŠŠI 4/93 SÁMI MÁNÁIDGÁRDEPLÁNA
- ÁŠŠI 5/93 NJUOLGGADUSEVTTOHUSAT GUOVTTEGIELALAŠVUOĐA RUĐAID JUOGADEAPMÁI - KAP 503 POST 60
- ÁŠŠI 6/93 BOAZODOALU JAHKEDIEĐÁHUS 1991
- ÁŠŠI 7/93 STÁHTABUŠEAHTTA 1994 - DOAIBMA- JA VIRGEČÁLUS
- ÁŠŠI 8/93 EO-ÁŠŠI
- ÁŠŠI 9/93 SÁMEDIKKI DIEĐÁHUS 1992 DOAIMMAS BIRRA
- ÁŠŠI 10/93 BARGIID NJUOLGGADUS-EVTTOHUS

ÁŠŠI 1/93 ČOAHKKIMA VUOĐDUDEAPMI

Čoahkkinjodihangoddi Mimmi Bæivi bokte rabai čoahkkima.

a) Gohččuma dohkkeheapmi:

Mearrádus: 18.01.93 gohččun dohkkehuvvui ovttajienalaččat.

b) Áššelistu dohkkeheapmi:

Mearrádus: Áššelistu mii čuovui gohččuma dohkkehuvvui ovttajienalaččat.
Čoahkkinortnet dohkkehuvvui ovttajienalaččat.

ÁŠŠI 2/93 SÁMEDIGGERÁDI DIEDÁHUS DOAIMMAS BIRRA, DÁS MAIDDÁI REFERÁHTAÁŠŠIT

Sámedikki presideanta Ole Henrik Magga čilgii rádi doaimmaid birra. Rádi diedáhus váldojuvvui diehtun.

ÁŠŠI 3/93 OĐĐA ÁŠŠIID ALMMUHEAPMI

Ovddiduvvojedje čuovvovaš ođđa áššit:

- 1) John H. Eira: Sámi ovttasbargoorgána ásaheapmi.
- 2) Aage Pedersen: Ođđasit meannuduvvot - Tromssa sámeskuvla.
- 3) John Nordfjell: Davvi- ja Máttá-Trøndelága boazoguohtuma guovlluid oamasteami rievdan.
- 4) Haldis Thomassen: Movttiidahttindoaimmat ovddidan dihte sámegiel oahpaheami skuvllas.
- 5) Henry Minde: Jugoslavia-riidu ja čearddalaš čorgen.
- 6) Ruth Rye Josefsen: Dábálaš suodjalasa bálvalusas beassan čearddalas vuodul.
- 7) Máret Guhttor: Norgga rolla ja doaibma dulvadanprošeavttas Chiles.

Ođđa áššiid almmuheamis mearriduvvui čuovvovaččat:

- 1) Čoahkkinjodihangođdi árvala ollesčoahkkimii ahte ášši sáddejuvvo Sámediggeráđi meannudeapmái.
Ovttajienalaččat mearriduvvon.
- 2) Čoahkkinjodihangođdi árvala ollesčoahkkimii ahte ášši sáddejuvvo Sámediggeráđi meannudeapmái.
Ovttajienalaččat mearriduvvon.
- 3) Čoahkkinjodihangođdi árvala ollesčoahkkimii ahte ášši sáddejuvvo Sámediggeráđi meannudeapmái.
Ovttajienalaččat mearriduvvon.
- 4) Čoahkkinjodihangođdi árvala olesčoahkkimii ahte ášši sáddejuvvo Sámediggeráđi meannudeapmái.
Ovttajienalaččat mearriduvvon.

5) Čoahkkinjođihangoddi árvala ollesčoahkkimii ahte ášši meannuduvvo dán čoahkkimis áššin 11/93.

Ovttajienalaččat mearriduvvon.

6) Čoahkkinjođihangoddi árvala ollesčoahkkimii ahte ášši sáddejuvvo Sámediggeráđi meannudeapmái.

Ovttajienalaččat mearriduvvon.

7) Čoahkkinjođihangoddi árvala ollesčoahkkimii ahte ášši sáddejuvvo Sámediggeráđi meannudeapmái.

ÁŠŠI 4/93 SÁMI MÁNÁIDGÁRDEPLÁNA

I Áššebáhpirat

Nugo áššeovddidusas áššis R 13/93 čuokkis 1.

II Árvalus

Kulturáššiid váldolávdegotti áššejođiheaddji Ester Fjellheim ovddidii lávdegotti árvalusa Sámediggái.

III Buktojuvvon evttohusat

Árras Ingrid Wernberg ovddidii čuovvovaš árvalusa:

Čuoggáš 3.2.2: (Sámegiella dárogielat sámemánaide)
3. linjá:

Sáttni "identitehtadovdu" rievdaduvvo "gullevažvuhtan" ná:

...ja nannet mánáid gullevažvuođa sámi servodahkii.

4. linjá:

Sáttni "oahpaheapmi" rievdaduvvo "áddejupmin" ná:

Váikke vel sámegiella ii leatge dáin mánáid eatnigiella, lea árra áddejupmi sámi gielas ja kultuvrras

Manjimuš sárggesčuokkis dás: Áigumuš giellamovttiidemiin lea ahte: rievdaduvvo ná:

- oahpásnuhttit mánáid bures sámi gillii, historjái jnv.

3. oasi vuolde (loahpalaš mearkkašumit) rievdaduvvo nubbin manjimuš teakstaoassi,
4. linjá rájes:

...ja sáddet dárbbalaš rievdadusevttohusaid Mánáidgárdeláhkii - mii lea ođasmahttojuvvomin, go dat boahtá gulaskuddamii Sámediggái.

IV Jienasteapmi

Ingrid Wernberg:a rievdadusevttohus mearriduvvui ovttajienalaččat.

Váldolávdegotti árvalus oktan Ingrid Wernberg:a rievdadusevttohusain mearriduvvui ovttajienalaččat.

V Loahpalaš mearrádus

1 ÁLGGAHUS

Sámi lasáhus mánáidgárddiid nášuvnnalaš rámmaplánii lea erenoamáš dehálaš dokumeanta.

Lasáhus čájeha ahte lea dárbu sámi mánáidgárddiide mat leat heivehuvvon sámi mánáid dárbbuide.

Sámi oahpahusráđđi dadjá cealkámušastis rámmaplána birra:

"Árvaluvvon "Sámi lasáhus" lea šaddan buorre plánan go dan lea geahpas lohkat, ja sáhttágeavahuvvot diehtajuohkingirjin, ja dat čájeha sámepolitihkálaš vuodđooainnuid (vuodđolága 110 A ja sámeláhka) mat sáhttet sihkkarastit ahte sámi mánát ožžot ovddidit iežaset giela ja kultuvrra. Sámi oahpahusráđđi oaivvilda ahte plána politihkálaš dokumeantan boahtáaddit sámi mánáide ja sámi mánáidgárddiide Norggas bajit árvvu."

Buot gulaskuddanáhusat lohket iežaset duhtavažžan go dál lea boahtimin ollislaš rámmaplána mii maiddái vuhtiiváldá sámi mánáid dárbbuid.

Lea veahkin sihke stáhtii, fylkkamánii, gielddaide (vejolaš priváhta eaiggádiidda), mánáidgárddiid bargiide ja váhnemiidda dasa ahte dahkat sámi mánáidgárddiid buoret mánáidgárdin sámi mánáide.

Plána šaddá maiddái váikkuhit dasa ahte kontinuehta mánáidgárddiid ja skuvlla gaska stuorru.

Gulaskuddanáhusaid gaska lea stuorra ovtamielalašvuohta go guoská lávdegotti viiddis sámi mánáidgárddiid definišuvdnii. Sámediggi maid áigu doarjut dán definišuvnna mii vuhtiiváldá sámi servodaga mánggabeallásašvuođa.

Sámediggi háliida erenoamážit deattuhit čuovvovaččaid iešguđet kápihtaliin:

2. kápihttal:

Dán kápihtalis ákkastuvvo gáibádus ahte sámi mánáin lea dárbu dábalaš

vuodđoskuvlafálaldahkii mas leat sámi eavttut vuodđun. Dás čujuhuvvo maiddá erenoamáš váttisvuodaide mat čuožžilit sámi mánáidgárddiin. Sáhtta erenoamážit namuhuvvot ahte váilojit fágaolbmot geain lea máhttu sámi diliid birra.

3. kápihttal:

Čielga oassi mii čájeha sámi vuoigatvuodaid láhkavuoddu. Dán kápihtalis čilgejuvvojit maiddá sámi mánáidgárddiid erenoamáš ulbmilat. Ea.ea. čujuhuvvo dárbei nannet mánáid identitehta dakko bokte ahte máhttet sámegeiela ja dovdet čevláivuoda kultuvrraset dihte. Deattuhuvvo ahte mánat árvvus atnet ja dohkkehit sápmelaččaid geat orrot eará guovlluin, ja geain lea earalágán sámegeiel suopman, ja geain leat earalágán eallinvuogit ja ealáhusgeainnut. Mánná gii galgá birget guovttegielalaš servodagas ferte dovdat oadjebasvuoda iežas identitehtii.

4. kápihttal:

4. kápihtalis čilgejuvvo mánáidgárddiid doaimmaid birra. Dán kápihtalis dahkkojuvvojit 3. kápihtala ulbmilat konkrehtan pedagogálaš plána bokte. Das sáhttet iešguđet mánáidgárddit oažžut veahki plánet doaimma nu ahte devdet ulbmiliid mat lea biddjon.

5. kápihttal:

Sámediggi háliida dás deattuhit Finnmárkku fylkkamánáid cealkámuša:

"Kápihttal sisdoallá dehálaš eavttuid dasa ahte pedagogálaš plánen galgá sáhttit dahkkot rámmaplána áigumušaid mielde. Danin lea dehálaš farggamusat maŋágo rámmaplána lea mearriduvvon, čielggadit beliid mat rámmaplánas bohtet ovdan. Dán proseassas lea dehálaš čielggadit ovdasvástádusa sámi ášahusaid ja almmolaš hálddahusa eará osiid gaskka."

2 KONKREHTA ÁRVALUSAT

Sámediggi háliida evttohit čuovvovaš rievdadusaid sámi lasáhusas:

2. kap.:

čuo. 2.3. sámi mánáidgárddit; s. 7: Nuppi teakstaoasis, vuosttaš cealkagis sihkkojuvvojit sámit "geahččalit", nu ahte cealkka šaddá:

"Sámi mánáidgárddit leat ášahuvvon jurdagiin ahte addit mánáidgárddiide sámi sisdoalu sihke doaimma plánemis ja doaimma ulbmilis."

s. 10: Vuosttaš cealkka teakstaoasis "áigi plánemii" rievdaduvvo dása:

"Sámi mánáidgárddiid ovdaskuvlaoahpaheddjiin lea nugo buot earáge ovdaskuvlaoahpaheddjiin 37.5 diibmosaš bargovahkku mas 4 diimmu leat čanakehtes diimmut."

3. káp.:

čuo. 3.2. Láhkavuoddu:

s. 14: Vuosttaš teakstaoasis, vuosttaš cealkka rievdaduvvo dása:

"Dát mearrádus ferte lasihuvvot mánáidgárdeláhkii."

čuo. 3.3.2; s. 18 goalmmát teakstaoasis ja loahppa siidu rievdaduvvo dása:

"Sámegiella dárogielat sámemánaide:

Dárogielat sámemánát galget oažžut mánáidgárdefálaldaga mii addá sidjiide vejolašvuoda ovddidit lunddolaš sámi giela ja nannet sin gullelašvuoda sámi servodahkii. Vaikke vel sámegiella ii leatge dáid mánáid eatnigiella, lea árra áddejupmi sámi gielas ja kultuvrras dehálaš bealli identitehta čatnamis sámi servodahkii. Lea áibbas dehálaš ahte buot bargit dákkár mánáidgárddiin máhttet sámegiela, ahte mánáidgárddiid bargit gaskaneaset hállet sámegiela, ja ahte sámegiella geavahuvvo buot doaimmain mánáiguin gokko lea lunddolaš. Dat leat eaktun dasa ahte sihkkarastit dáidda mánáide funkšuvnnalaš guovttegielalaš ovdáneami. Dasa lassin fertejit ráhkaduvvot dohkálaš giella- hárvaneami prográmmat. Lea viidáseabbot eaktu ahte váhnemat ja bargit barget ovttas giellaoahpahusain. Funkšuvnnalaš guovttegielalašvuoda dutkan čájeha ahte fálaldat maid mánáidgárddit addet, erenoamážit go guoská smávva mánáide, lea erenoamáš buorre vejolašvuodta joksat guovttegielalašvuoda, go buohtastahtá dáid mánáid vejolašvuodaid go boarraseabbon šaddet. Muhtun sámi guovlluin šaddá leat váttis gávdnat bargiid geat máhttet sámegiela hállet ja čállit. Dalle lea dehálaš ahte mánáidgárddit sáhttet bidjat virgái giellahárvnehálii, ja geavahit olggobeal veahki giellaoahpaheamis, omd. váldit veahkin vuoras sápmelaččaid geat máhttet sámegiela. Lea dehálaš ahte mánáidgárddit eai oaččo liigegoluid dákkár olggobeal vehkiid geažil. Dat fertejit biddjot doarjja-ortnegiidda mat juo gávdnojit.

Áigumuš giellamovttiideimiin lea:

- nannet mánáid sámi identitehta ja kultuvrralaš gullelašvuoda ja ovddidit posiitiiva iešdovddu
- ahte leat vuodđun dasa ahte mánná ovddida funkšuvnnalaš guovttegielalašvuoda
- ovddidit posiitiiva oainnuid sámi gillii ja kultuvrii
- oahpásnuhttit mánáid bures sámi gillii, historjái, kultuvrii ja árvevieruide

čuo. 3.4.6; s. 25: Mañimuš teakstaoasis, vuosttaš cealkka rievdaduvvo dása:

"Lea mánáidgárddi dehálaš bargu bargat boastu sohka-bealrolla minstara vuostá."

čuo. 3.4.7; s. 26: Vuosttaš teakstaoasis, mañimuš cealkka rievdaduvvo dása:

"Sámi mánáidgárddis lea dehálaš-bargat ovddidit eará kultuvrraide árvvu čájehemi ja dohkkeheami, daid gaskkas dáža."

Nuppi teakstaoasis, lasihuvvo čuoovvovaš cealkka lohppii:

"Lea sámi mánáidgárddiid bargu oahpahit mánáid birgehallet guovttekultuvrrat servodagas. Sámi mánát galget dovdat iežaset dohkálažžan norgalaš systemas jos vel eai hilggoge kultuvrraset."

4. káp.:

čuo. 4.3: s. 29: Vuosttaš ja nuppi teakstaosiid gaskii lasihuvvo čuovvovaš:

"árbevirolaš doaimmaid bokte (omd. duojs), ohppet mánát árbevirolaš doahpagiid/sániid, ja daguid bokte bisánit dát sánit muitui. Nu nannejuvvo sátneriggodat/giella, ja sihkkarastá maiddá sániid ja doahpagiid lámppomis."

5. káp.:

čuo. 5.1.1, quovddáš dássi: s. 38: Teakstaoasis "Fága-politiikálaš ovddasvástádus sámi mánáidgárddiide", vuosttaš cealkka rievdaduvvo dása:

"Go guoská rámmaplána sámi lasáhusa čuovvoleapmái ja johtuibidjami, orru lunddolaš ahte bajimuš čuovvoleami ovddasvástádus biddjo Sámediggái, ja ahte fágalaš čuovvoleami ovddasvástádus fas biddjo Sámi oahpahusráddái"

čuo. 5.3, sámi mánát erenoamáš dárbbuiguin: s. 48: Manjimuš teakstaoasis, manjá goalmát cealkaga lasihuvvo čuovvovaš:

"Dán veahki berre álggos vuos ohcat ovdaskuvlaoahpahedjiin geain lea máhttu sámi kultuvrras ja sámi gielas."

5. kápihtalis árvala lávdegoddi bidjat bearráigeahččama ovddasvástádusa Sámediggái. Eanaš eará gulaskuddanásahusat leat ovttaoavvilis dasa. Sámediggi gal dattege doarju Finnmárkku fylkkagiella ja Finnmárkku fylkkamánii oainnu ahte dálá ortnet, gos bearráigeahččama ovddasvástádus gullá fylkkamánii, galgá bisuhuvvot. Sivvan dasa lea ahte mis eai leat vuos resuššat váldit badjelasamet dán barggu.

Dainna eavttuin ahte sámi lasáhus biddjojuvvo nášuvnnalaš rámmaplánii, ja ahte lága bokte dahkkojuvvojit beasakeahtes plánat, šaddet váttisvuodát fylkkaid iešguđetlágán beroštumiin maid birra lávdegoddi čilge, viehka guhkás čovdojuvvo dakko bokte ahte plána geatnegahtá buot beliid.

Mánja gulaskuddanásahusa ovddidit gažaldagaid mat gáibidit ahte sámi mánáidgárddiid rámmaeavttut vuđolaččat guorahallojuvvojit. Sámediggi áigu máhccat muhtun dáidda gažaldagaide Ráđđehusa lohpiduvvon mánáidgárdelága ođasmahttimis. Dat guoská ea.ea. doaimmaide lasihit bargiid ja máhtu sámi diliid birra, ja ekonomálaš ortnegiid j.v. birra.

3 LOAHPALAŠ MEARKKAŠUMIT

Sámediggi oaivvilda ahte jos rámmaplána galggas leat makkárge ávkin sámi álbmogii, de fertejit čuovvovaš eavttut devdojuvvo:

- Lasáhus ferte biddjot ollislaš hámis oassin nášuvnnalaš plánii.
- Sámi rámmaplánas galgá leat seamma árvu go nášuvnnalaš plánas.
- Mánáidgárdeláhka ferte ollislaš hámis maiddá leat lámkavuodđun goappašat dokumeanttaide
- Galgá leat sámi ovdaskuvlamánáid, geain lea sámegiella eatnigiellan, ovttaskas vuoigatvuohta geavahit eatnigielaset, ja ahte čuovvoluvvot sámegillii sámi mánáidgárddiin.

- Ruhtadeaddji eiseválddit čuovvolit ja juolludit dárbbaslaš resuššaid.
- Dárogielat sámemánát, geat historjjálaš sivaiddat geažil leat massán eatnigielaset, fertejit oažžut lága bokte nannejuvvon vuoigatvuođa sámi mánáidgárdefálaldáhkii ja sámegeiel giellahárjeheami fálaldaga.

Mánáidgárdeláhka ferte ođasmahttojuvvot nu ahte addá sámi mánáide ovttaskaslaš vuoigatvuođa oažžut mánáidgárdefálaldaga. Sámediggi áigu máhccat ruovttoluotta dasa, ja sáddet dárbbaslaš rievdadusevttohusaid Mánáidgárdeláhkii - mii lea ođasmahttojuvvomin, go bohtá gulaskuddamii Sámediggái.

Sámediggi áigu váldit badjelasas politihkálaš čuovvolemii ovddasvástádusa oažžut dohkkehuvvot doaimmaid mat fertejit biddjot johtui jos plána sisdoallu ja ulbmil galgá duohtan dahkkot.

ÁŠŠI 5/93 NJUOLGGADUSAT GUOVTTIEGIELALAŠVUOĐA RUĐAID JUOGADEAPMÁI - KAP 503 POASTA 60

I Áššebáhpirat

Nugo áššeovddidusas áššis R 16/93, čuokkis 1.

II Árvalus

Kulturáššiid váldolávdegotti áššejođiheaddji Egil Olli ovddidii lávdegotti árvalusa Sámediggái.

III Jienasteapmi

Váldolávdegotti árvalus mearriduvvui-ovttajienalaččat.

IV Loahpalaš mearrádus

Ulbmil lea ahte guovttegielalašvuođa ruđat galget leat dehálaš bealit dasa ahte joksat sámelága giellanjuolggadusaid áigumuša; sihkkarastit ahte sámegeiella ja dárogieella leat ovttárvosaš gielat almmolaš hálddahasas. Sihkkarastit sáme- ja dárogielat olbmuide ovttárvosaš bálvalusaid almmolaš hálddahasas, dakko bokte ahte nannet sámegeiella geavaheami. Bajimus ulbmil lea ahte gielddalaš hálddahas áiggi mielde šaddá ollásit guovttegielalaš. Ruđat galget geavahuvvot máksit goluid mat vulget das go guokte giela geavahuvvojit almmolaš hálddahasas sámegeiella hálddašanguovllu gielddain, ja dasa ahte movttidahttit bidjat johtui ja čađahit doaimmaid mat ovddidit guovttegielalašvuođa. Lea dehálaš ahte gielddat ja fylkkagielddat lassin dasa ráhkadit čielga giellapolitihkálaš strategiijaid ja prioriteremiid, dárbbaslaš lassin ja deavddan stáhtalaš juolludemiide.

Giellaráđđái lea biddjon ovddasvástádus ovddidit ja seailudit sámegeiella Norggas. Danin lea hui dehálaš ahte ruđat juhkkujuvvojit dakkár vuogi mielde ahte lea vejolaš objektiivalaččat iskat leat go ruđat geavahuvvot áigumušaid mielde. Dakkár vuohki sáhtá leat buorre stivrenneavvun Sámediggái ja Sámi giellaráđđái. Vuohki sáhtá maidđái šaddat vuogas stivrenneavvun gielddaide ja fylkkagielddaide danin go detáljaplánat ja bušeahtta sáhttet addit buoret dieđuid ja áddejumi dain dárbbuin mat goas ain leat dán áššis. Danin lea hui

dehálaš ahte mearriduvvo ahte gielddat ja fylkkagielddat galget buktit plánaid, bušeahta ja rehketdoalu mat čájehit goluid mat gusket guovttegielalašvuhtii.

Sámediggi ádde dattege ahte muhtun goluid, mat eahpitkeahtá leat čadnon guovttegielalašvuhtii, lea váttis čájehit bušeahtain ja rehketdoaluin; golut maid lea váttis gávdnat rehketdoallosystemas. Dakkár goluid máksimii berre danin addot vejolašvuohta lohpidit smávit vuodđosubmi masa ii gáibiduvvo duodaštus. Eará golut fertejtit duodaštuvvot, ja duodaštusgáibádus ii berre luitojuvvot go galggaš deavdit doarjalohpádusa eavttuid.

Ruđat galget dušše geavahuvvot máksit goluid mat leat biddjon gielddaide ja fylkkagielddaide sámelága giellanjuolggadusaid ja dan ásausa vuodul. Golut mat sámelága giellanjuolggadusaid vuodul gusket stáhtalaš orgánaide, eai guoskka dán juolludeapmái. Njuolgga oahpahusgolut mat vulget skuvllain Vuodđoskuvllalága § 40 A vuodul, eaige guoskka dása, ja daid berre Girko- oahpahus- ja dutkandepartemeanta árvvoštallat. Muhto berre baicce leat vejolaš geavahit ruđaid vuodđuskuvlla hálddašeapmái; omd. máksit goluid gielddalaš sámegeielkurssain vuodđoskuvlla oahpaheddjiid várás. Goluid sadjásaš oahpaheddjiide dáid kurssaid oktavuodas ii sáhte máksit dáiguin ruđaiguin go dat gullet Girko-, oahpahus- ja dutkandepartemeantta ovddasvástádusa suorgái.

Sámediggi doarju giellaráđi ođđa eavttuid árvalusa ahte bidjat sierra 25% ollislaš juolludeamis, nu ahte jos nu, juogaduvvo dat gielddaid ja fylkkagielddaid giellaovddideami doaimmaid vuodul. Sierrabidjan lea oaivilduvvon doaimman movttiidahttit gielddaid ja fylkkagielddaid ángirvuoda ovddidit guovttegielalašvuoda.

Loahppa supmis berre juohke gielda oazžut 3% olles juolludeamis, vuodđosubmin máksit goluid maid lea váttis gávdnat rehketdoallosystemas. Dasto galgá loahppajuolludeapmi juogaduvvot gielddaide nu ahte 1/3 oassi juhko gielddaid olmmošlogu vuodul, ja 2/3 oassi vuodđoskuvlla oahppiid logu vuodul geat ožžot oahpu sámegeielas dahje sámegeillii.

Ovdánanprogrešuvnna prioriterema dihte eai berre gielddat ja fylkkagielddat sáhttit ruđaid sirdit manjit jahkái.

Sámediggi bidjá eaktun ahte Ráđđehus doaimmaha dárbbalaš formálalaš doaimmaid nu ahte Sámediggi formálalaš vuogi mielde sáhtá bidjat johtui ja čađahit dárbbalaš váikkuhandoaimmaid ovddidit sámelága giellanjuolggadusaid, ja diggi mearrida čuovvovaš njuolggadusaid:

NJUOLGGADUSAT STÁHTALAŠ RUĐAID JUOGADEAPMÁI SÁMGIEL DULKONBÁLVALUSSII JA GUVVOTTEGIELALAŠVUHTII SÁMEGIELA HÁLDDAŠANGUOVLLUS

Mearriduvvon Sámedikkis 1993

1 - Juolludeapmi mii galgájuogaduvvot

Sámi giellaráđđi galgá doaimmahit jahkásaš doarjaga juogadeami sámegeiel dulkonbálvalussii ja guovttegielalašvuhtii mii juolluduvvo stáhtabušeahtas sámegeiela geavaheapmái gielddalaš ja fylkkagielddalaš hálldahusas. Sámi giellaráđđi galgá iskat ahte

ruđat geavahuvvojit máksit goluid maid gielddat ja fylkkagielddat ožžot doaimmain sámelága giellanjuolggadusaid olis, ja lága ásahusa olis maid Kulturdepartemeanta lea mearridan.

2 - Ulbmil

Ulbmil ruđaid oažžumiin lea ovddidit sámegiela geavaheami almmolaš hálddahas. Lea bajimus áigumuš ahte gielddaid hálddahasat galget šaddat ollásit guovttegielalaččat, nu ahte sáme- ja dárogielagat ožžot ovttárvosaš gielddalaš bálvalusaid.

3 - Njuolggadusaid doaibmaviidodat

Sámegiela hálddašanguovllu gielddain lea vuoigatvuohta oažžut doarjjalohpádusa; gielddat Kárašjohka, Deatnu, Guovdageaidnu, Unjárga ja Poršángu Finnmárkku fylkkas ja Gáivuona gielda Tromssa fylkkas. Dasto velá Finnmárkku ja Tromssa fylkkagielddat.

4 - Sámediggi

Sámediggi galgá geahččat bearrái ahte ruđat hálddašuvvojit mearriduvvon njuolggadusaid mielde.

Sámi giellaráđđi galgá ráhkadit jahkásaš dieđáhusa Sámediggái ruđáid hálddašeami birra.

5 - Áššemeannudeapmi - váidalusásahus

Sámi giellaráđđi galgá meannudit ohcamiid dáid njuolggadusaid mielde.

Sámi giellaráđi mearrádus sáhtá váidaluvvot Sámediggeráđđái.

6 - Eavttut ruđaid oažžumii

Gielddat ja fylkkagielddat fertejit áigemeari sisa maid giellaráđđi mearrida, ovdanbuktit plánaid ja bušehtaid mat čájehit mo ruđat galget geavahuvvot. Giellaráđđi bidjá maidái áigemeari ráportta ja loahpalaš rehketdoalu buktimii, lagabui mearriduvvon juolludus-áigodaga ovddas. Lohpiduvvon ruhtasubmi máksojuvvo guovtte gearde jahkái, ja nubbi máksin dahkko manjago rehketdoallu vuosttaš máksima ovddas lea buktojuvvon.

Buot goluid mat vulget doaimmain sámelága giellanjuolggadusaid olis ja dan lága ásahusa olis, galget gielddat ja fylkkagielddat duođaštit. Dat ii dattege guoskka vuoddošubmii mii addo gielddaide (§ 7 nr. 2).

7 - Juogadaneavttut

Sámi giellaráđđi galgá juogadit ruđaid čuovvovaš vuogi mielde:

1 25% ollislaš juolludeamis galgábiddjot sierra ja geavahuvvot doaimmaide ovddidit sámegiela gielddain ja fylkkagielddain maidda doarjjaortnet guoská(gč. § 3). Doarjja addo ohcama vuodul. Ohcama mielde galget čuovvut plánat ja bušehtat doaimmaide.

2 Juohke gildii galgá máksot 3% ollislaš juolludeamis.

3 Loahppa submi galgájuogaduvvot gielddaide nu ahte 1/3 oassi juogaduvvo gielddaid olmmošlogu vuodul, ja 2/3 oassi juogaduvvo vuoddoškovvlla oahppiid logu vuodul geat ožžot oahpu sámegielas dahje sámegillii.

8 - Golut mat gusket doarjjalohpádussii

Ruđat eai sáhte geavahuvvot máksit stáhtalaš orgánaid goluid mat vulget sámelága giellanjuolggadusaid olis. Ruđat eaige sáhte geavahuvvot máksit goluid mat vulget njuolgga Vuodđoskuvlalága § 40a olis.

Ruđaid ii sáhte sirdit manjit jahkái.

9 - Gielddaid ja fylkkagielddaid ovddasvástádus

Lea gielddaid ja fylkkagielddaid ovddasvástádus ahte ruđat geavahuvvojit dáid njuolggadusaid mielde.

Doarjaga sáhtta gáibidit ruovttoluotta máksojuvvot jos ruđat eai leat geavahuvvon ovdan biddjojuvvon plánaid ja bušeahtaid mielde, dahje jos eavttut muđui eai leat devdojuvvon. Sámi giellaráđđi sáhtta geahpedit ruovttoluotta máksima gáibádusa gorrelaččat.

10 - Njuolggadusaid rievdadeapmi

Sámediggi sáhtta mearridit lagat njuolggadusaid dáid njuolggadusaid deavdimii ja čadaheapmái. Gielddadepartemeanta galgáoažžut dieđu rievdadusaid birra.

11 - Fápmuibidjan

Njuolggadusat bohtet fápmui Sámedikki mearrádusa mielde.

ÁŠŠI 6/93 BOAZODOALU JAHKEDIEĐÁHUS

I Áššebáhpirat

Nugo áššeovddidusas áššis R 15/93, čuokkis 1.

II Árvalus

Ealáhusáššiid váldolávdegotti áššejođiheaddji Mathis M. Sara ovddidii lávdegotti árvalusa Sámediggái.

III Jienasteapmi

Váldolávdegotti árvalus mearriduvvui ovttajienalaččat.

1 ÁLGGAHUS

Sámediggi buktá ovdan iežas mearkkašumiid "boazodoalo 1991 diedáhussii" nugo oaivilduvvon Stuorradiggedieđáhusas nr. 28 (1991-92) Nana bissovaš boazodoallu.

"Boazodoalldiedáhhus" oktan jahkásaš boazodoallošiehtadusaid meannudemiin ráhkada vuodu boazodoalu bajitdási politihkálaš hálddašeapmái. Nu berrešiige áššebábir leat dat mii árvoštallá ealáhusa ovdáneami almmolaš stivrenorgánaid

2 DIEDÁHUSA SISDOALLU

2.1 Oppalaččat

Boazodoallu lea regulerejuvvon Boazodoallolágas, 09.06.1978 nr. 49 masa maŋŋá leat dahkkon rievdadusat. Lága ulbmilparagrafas § 1,1)Ulbmil, čuožžu earret eará:

Ulbmil dáinna lágain lea lágidit dilálašvuodaid nu ahte boazoguohtumat šaddet leat servvodat-ávkkálaš geavahusas dakkár vuogi mielde mii addá oadjebas ekonomálaš ja soaiálalaš birgejumi, ja suodjala sin vuoigatvuodaid geain boazodoallu lea fidnun, ja seailluha boazodoalu deatálaš oassin sámi kultuvrras.....

Embbo konkrehta oassemihttomearit leat lassin daddjon jahkásaš boazodoallošiehtadusain.

Sámediggi áigu čujuhit ahte 1991 Boazodoalldiedáhhusas váilojit mealgadii boazodoallostivrra ja hálldahusa árvoštallamat ja mearkašumit daid mihttomeriide mat leat daddjon lágaid ja šiehtadusaid bokte. Dát guoská erenoamážit dan čielgasit daddjon kulturmihttomearrái mii lea hábmejuvvon boazodoallolágas.

Diedáhhus ii leat doarvái vuđolaš daid váttisvuodaid ja hástalusaid ektui mat boazodoalus leat. Jahkeráporttas lea stuorra oassi hálldahuslágan ja praktihkalaš dieđut mat eai ollus čuoza ieš ealáhusa dillái. Dakko gokko ealáhusa ovdáneapmi guoskkahuvvo konkrehtalaččat, lea dat dahkkon jorbasis ja oppalaš mearkašumiid bokte.

2.2 Boazodoallostivrra doaibma

Go geahčadit boazodoallostivrra doaimmaid, de bohtá ovdan ahte lea bargan issoras dehálaš áššiiguin. Lea doarvái namuhit guohtondili Finnmárrkus, riektigažaldagaid máddin, boazologu lassáneami ja heaittihan-báلكáortnega duodalaš váikkuhusaid. Sámediggi váillaha goittotge go boazodoallostivrra ii leat veaháš vuđoleabbot árvoštallan dáid diliid.

Boazodoallostivrra, mii lea guovddáš stivrenorgána boazodoalu hálddašeamis, berre iežas jahkeráporttaid bokte eambo konkrehtalaččat ovddidit iežas oainnu váikkuhangaskaomiid geavaheami mihttomeriid juksama ja dan váikkuhusaid ektui ealáhusas.

2.3 Guovllustivrraid doaibma

Boazodoalu Stuorradiggedieháhusa čuovusin šaddet guovllustivrraid ovddasvástádussuorgi ja barggut nuppástuhttot. Doppe lea árvaluvvon ahte orohatstivrraid sadii hálddašeamis galgá nannejuvvot, ja ahte muhtun oassi guovllustivrra dáláš bargguin sirdojuvvojit orohatstivrraide.

Oppalaččat áigu Sámediggi mearkkašit ahte guovllustivrraige doaimmat eai leat vuđolaččat geahčaduvvon. Daid doaimmaid viidodaga ektui maid Eanandoalodepartemeanta lea bidjan guovllustivrraide dán rádjái, de livčče berren bidjat eambo deattu ovdanbidjat

árvoštallamiid dáid vuodul. Ovdamearkan sáhttit namuhit Oarje-Finnmárkku guovllustivrra mearrádusa alimus boazologu hárrái juohke dollui. lige leat doarvái čilgejuvvon datge maid guovllustivra lea bargan sierralágan guovlluid guohtonáiggiid ja guohtonrájiid hárrái, ja siskáldas váttisvuodaid hárrái.

2.4 Boazodoallohálddaha doaimma

Nugo dieđáhusa teakstaosiin, boazodoallostivra ja guovllustivrrat, váillahit maiddá muhtun dieđuid teakstaosis boazodoallohálddaha doaimma birra. Vuosttažettiin áigu Sámediggi cuiggodit go hálddaha doaimmaid guorahallan ii leat ollus guoskkahan hálddahaslaš fápmudusaid geavaheami ja váikkuhusaid maid boazodoallohálddaha lea ožžon.

Ollu dehálaš čuolmmat guoskkahuvvojit teakstaosis "hálddaha ja hálddahaslaš doaimma". Sámedikki oaivila mielde livčče dehálaš diehtun jos jahkeráporttas livčče vuđoleabbot árvoštallon boazodoallohálddaha iežas váikkuhangaskaomiid ja fápmudusaid geavaheapmi. Erenoamážit berresii namuhit teakstaosi mii guorahallá almmolaš bearráigeheččojuvvon boazolohkama, ja barggu geahpedit boazologu. Sámediggi váilla dás doaimmaid ja váikkuhangaskaomiid konkrehtiserema mat leat geavahusas ja sierralágan doaimmaid váikkuhusaid guorahallama. Dát guoská sihke boazologu váikkuhusaide, muhto maiddá sosiálaš ja olmmošlaš lágan riekkisváikkuhusaide.

3 Boazodoalu dieđáhus Sd.dieđáhusa nr. 28 (1991-92) Nana bissovaš boazodoallu ektui

Stuorradiggedieđáhus nr. 28 (1991-92) lea deattuhan bidjat boazodoalu hálddašeami stuorát sámepolitihkálaš ja servodatlaš oktavuhtii. Dat mearkkaša ahte boazodoalu sosiálalaš, gielalaš ja kultuvrralaš mearkkašupmi sámi servodagas ferte šaddat áššin juohkebeaivválaš boazodoalu hálddašeamis. Sámediggi lea ovdal dovddahan ahte orru leamen nu ahte boazodoalu hálddašeami máhtolašvuhta lea stuorámuš go guoská ealáhusa biologálaš ja ekonomálaš diliide. Jahkeráportta sisdoalusge dát boahá oidnosii.

Boazodoallohálddaha čujuha iešge daid váttisvuodaid mat leat sámi giellamáhtolašvuoda hárrái hálddahasas. Sámediggi oaivvilda ahte hálddaha ápparáhta ferte bidjat deattu bajidit sáme giela ja servodatmáhtu máhtolašvuoda. Dát livčče eaktun jos galgá juksat dan mihtomeari maid stuorradiggedieđáhus biddjá.

Dieđáhusas vuhtto mánggaláhkái ahte lea ráhkaduvvon vuorddedettiin stuorradiggedieđáhusa boazodoalu birra. Dat mihtomearit ja váikkuhangaskaoamit mat hábmejuvvojedje stuorradiggedieđáhusas, eai šatta ollásit johtuibiddjojuvvot lágain ja šiehtadusain ovdalgo áramusat šiehtadusjagiin 1993-94. Dat mielddisbuktá ahte áigemearálaččat nubbi lea álo nuppi manjábealde go guoská boazodoallošiehtadusa ja Boazodoalldieđáhusa gaskasaš dillái.

Fuolakeahhtá ovdelis namuhuvvon váttisvuoda, de lea áibbas dárbbášlaš eiseválddiide mat juolludit ruđaid, ja daidda mat bidjet politihkáláš eavttuid, ahte boazodoalu hálddašan- ja stivrenorgánat iežaset jahkeráporttaid bokte vuđolaččat árvoštallet ealáhusa váikkuhan-gaskaomiid geavaheami daid mihttomeriid ektui mat lea mearriduvvon.

ÁŠŠI 7/93 STÁHTABUŠEAHTTA 1994 - DOAIBMA- JA VIRGEČÁLUS

I Áššebáhpirat

Nugo áššeovddidusas áššis R 17/93, čuokkis 1.

II Árvalus

Organisašuvdnaáššiid váldolávdegotti áššejođiheaddji Ivar Simonsen ovddidii lávdegotti árvalusa Sámediggái.

III Buktojuvvon evttohusat

Árras Ole Henrik Magga ovddidii čuovvovaš evttohusa:

2. oassái:

Jahkásaš musihkkafestivála Guovdageainnus lea šaddan ásahussan sámi musihkka- ja kultuvraeallimis. Sámediggi evttoha dan dihte ahte 1994 rájes biddjojuvvo bissovaš juolludeapmi dáidda doaluide. Bissovaš juolludeapmi galgá leat álggos 450.000,- kr.

4. oassái:

- *Musihkkafestivála Guovdageainnus 450*

Árras Aage Pedersen ovddidii čuovvovaš evttohusa áirasa Ester Fjellheim:a ovddas:

Čuovvovaš cealkka lasihuvvo teakstaoasi lohppii "Sámi kulturfoandda" birra:

Foandda lasiheamis leat maid várrejuvvon ruđat sámi gielladoaimmaide olggobealde sámelága giellanjuolggadusaid hálddašanguovllu.

IV Jienasteapmi

Aage Pedersen:a evttohus mearriduvvui ovttajienalaččat.

Ole Henrik Magga evttohus mearriduvvui 22 jienain 10 jiena vuostá.

Váldolávdegotti árvalus oktan Aage Pedersen:a ja Ole Henrik Magga evttohusaiguin mearriduvvui ovttajienalaččat.

V Loahpalaš mearrádus**STÁHTABUŠEAHTTA 1994 - KAP. 503 SÁMEDIGGI - DOAIBMAČÁLUS****1 ÁLGGAHUS**

Sámediggi lea mannamin proseassa čađa mii guoská muhtun oassái hálddašan-ortnegiid sirdimii mat njuolga gusket sámi álbmogii. Dan seammás oazžu Sámediggi iežas bušeahta eambo ja eambo rápmabušeahta hámis. Sámediggi atná dán iežas válldi lunddolaš ovdáneapmin ahte ieš beassat mearridit dárbbaslaš prioriteremiid ieš iežas bušeahtas. Dainna eavttuin ahte vejolaš váikkuhusat geahčaduvvojit dárbbu mielde mii guoská ea.ea. dasa mii lea bargiid sadji, evttoha Sámediggi ahte 1994 bušeahtta fievriduvvo seaiva rápmabušeahttan.

Bušeahtameannudeapmi, 1993 stáhtabušeahta oktavuodas čájeha ahte Sámedikki bušeahtta ii mearriduvvon loahpalaččat nu mo ieš diggi lei evttohan, rievdadusat ledje mearkašahtti. Dán oaidnit čielgasit das go geahčadit dan čoahkkáigeasu mii sáddejuvvui Gieldadepartementii geassemánu 9. b. 1992 ja 1993 loahpalaš stáhtabušeahta. Earru lei ollásit lagabui 27 mill. kr. Váldoáššis supmi guoskkai čuovvovaš čuoggáide:

1. Sámi ovddidanfoandda rápma lasiheapmi 11 mill. kr
2. Sámi kulturfoandda rápma lasiheapmi 3,35 mill. kr
3. Sámi kulturmuittuid gáhttema hálddahusdoaimma ásaheapmái, lasihuvvon 4,5 mill. kr
4. Ođđa doarjjaortnet Sámedikki listtuid válgoassálastindoarjja, bušehtti biddjon lasáhus 2,2 mill. kr
5. Sámi ealáhusráđi hálddahusa ásaheapmi sierra, meroštallon golut 2,5 mill. kr

Ovttaráđiid Birasgáhttendepartemeanttain lea sámi kulturmuittuid gáhttema hálddahusa ásaheapmi mañiduvvon 01.01.94 rádjái.

Dát čoahkkáigeassu orru čájehamen ahte Sámediggi ii leat ožžon lasihuvvot bušeahta dan muttos go lei gáibidan. Erenoamážit lea veara fuomášit ahte dat mii lasihuvvui lei váldoáššis hálddahusa resurššaid oktavuodas (ođđa virgi váldo-hálddahussii ja golbma virggi Sámi kulturráđđái).

Dát čájeha čielgasit ahte Sámediggi ii ožžon čađa dan maid lea cealkán ahte lea dárbu nannet ja ovddidit doaibmabidjupoastaid. Bođusin dás lea ahte Sámediggi ii ollus oazžo dan dárbbaslaš ekonomálaš friddjavuođa ovddidit iežas doaibmabidju beali.

2 PLÁNAT VEJOLAŠ DOAIMMAID RIEVDADEAMI VÁRÁS**a) DÁLÁ DOAIMMAID BARGGUID RIEVDAN**

Sámediggi áigu 1994 mielde joatkit bargguin ovddidit iežas sierra hálddahus-vuogádaga. Jagi 1993 mielde šaddá Sámi kulturráđi ja Sámi ealáhusráđi ásaheapmi čadahuvvot oktan daidda gullevaš hálddahusovttadagain.

Dan ektui maid Sámediggi meannudii sámi kulturmuittuid sierra hálddahusa hárrái Sámedikki vuollái, ja daid guorahallamiid vuodul mat Sámedikkis leat leamaš Birasgáhtten-departemeanttain ja Riika-antikvárain, de lea áigumuš ásahit dán 01.01.94 rájes.

1993 doaibma- ja virgečállosis ovddiduvvui ahte lea dárbu oažžut lassi návccaid Sámi giellaráđđái joatkit "Sámi dátábánkku" prošeavtta. Dát ášši ii leat velá čovdásuvvan, danin lea dárbu gávdnat dasa čovdosa 1994 bušehtas.

Sámediggi mearridii áššis 37/92 Vuollásaš ráđiid čállingottiid lokaliseren, Sámi kulturmuitoráđđi, Sámi kulturráđđi ja Sámi ealáhusráđđi ahte oktii bidjat Sámi ealáhusráđi hálddahusa ja Sámedikki váldohálddahusa. 1993:s evttohii Sámediggi ahte Sámedikki váldohálddahussii berrešii lasihit 4 virggi. Duogážin dasa leai dárbu nannet Sámedikki politihkkálaš áššemeannudankapasitehta odđa hálddahus-doaimmaid sirdima oktavuodas, ja go dađistaga bohtet odđa áššit maiguin ángiruššat. 1993 stáhtabušehtas oaččui Sámediggi 1 odđa virggi dán ulbmili.

Virgečállosis evttohuvvo ahte oktiibuot addojuvvojit 11 odđa virggi. Dát virggit mielddis-buvttašedje ahte Sámedikki bušehtta ferte lasihuvvot 3.450.000 kr. poasttas 01, ja 1.700.000 kr. poasttas 11. Sámediggi lea virgečállosis čilgen iešguđet virggiid.

Sámi ovddidanfoanda

1993 stáhtabušehtta ii čájjet makkárga duodalaš lassánemiid ovddidanfoandda geográfalaš doaibmaguovllu viiddideami vuodul. Lassin lea lotnolasealáhusprošeakta iešalddis váikkuhan dasa ahte Sámi ovddidanfoanddas leat eambbo ohcan investerenulbmiliidda dakko bokte ahte foanda lea šaddan eambbo dovddusin. Sámediggi lea diedáhusastis 1992 doaimmas birra, kapihttalis 6.4 buorebut čilgen ahte foandda rámma lea menddo uhcci doaibmaguovllu ektui. Das čujuhuvvo ea.ea. dasa ahte foanddas ii leat vejolašvuohta doaimmahit rolla ollásit ruhtadeaddji orgánan.

Danin evttohuvvo, vai ekonomálaš rápma ja doaibmaguovlu buorebot sohpet oktii ahte rápma viiddiduvvo 11.000.000,- kruvnnuin.

Sámi kulturfoanda

Sirddedettiin sámi kulturulbmiliid fonderuđaid Norgga kulturráđis, evttohii Sámediggi ahte rámma berre ásahuvvot 8.000.000 kruvnnuin. Duogáš dása lea ahte duodalaš doarjja sámi kulturdoaimmaide Norgga kulturráđi vuolde, lei viehta ollu stuorát, doarjagiid bokte maiddái eará juolludusain maid kulturráđđi hálddašii. 1993 rájes lea rámma 5.000.000 kruvnnu. Danin ahte movttiidahttit sámi kulturdoaimmaid ja ovddidanvugiid ovdáneami, áigu Sámediggi dákkko bokte bisuhit gáibádusa ja evttohit lassáneami 3.000.000 kruvnnuin. Foandda lassáneamis leat maid ráddjejuvvon dárbbášlaš ruđat sámi gielladoaimmaide olggobealde sámelága giellanjuolggadusaid doaibmaguovllu.

Ruđat joavkočálliide

Otnáš čovkočálliid ruhtaortnet ii atte duohta vejolašvuođa bálkáhít bissovaš joavkočálliid. Sámediggi evttoha ahte dát ortnet jahjái 1994 nannejuvvo 500.000 kruvnnuin.

b) OĐĐA DOAIMMAT

Sámi kulturviesut

Sámediggi lea ollu gerddiid divvon gažaldaga sámi kulturviesuid doarjjaortnegiid rievdadeami ja ovddideami hárrái. Mañimuštá dalle go diggi meannudii Sd.dieđ. nr. 61 (1991-92) Kultuvra áiggiid čađa, deattuhuvvui ahte sámi kulturviesuid ásaheapmi ja doaibma galgá sihkkarastot almmolaš doarjjaortnegiid bokte.

Jagi 1993 mielde áigu Sámediggi bargat dan ala ahte ásaheavvojit prinsihpat sámi kulturfiermmádaga doaibmajuohkáseami ja ovddideami hárrái. Dás lea ulbmilin ahte muhtun sámi kulturviesut, lagat njuolggadusaid vuodul maid Sámediggi lea ráhkadan, ožžot saji nášuvnnalaš viessun gos Sámediggi ođđa doarjjaortnega bokte sihkkarastá dáid doaimma. Sámediggi árvvoštalláahte dán ortnegii lea dárbu bidjat ruđa 5.000.000,- kr.

Lea lunddolaš bidjat ortnega hálddašeami dan ođđa sámi kulturráđđái.

Sámedikki áirasiid oastin politihkálaš bargguide

Dál lea goalmát jahki go Sámediggi áigu deattuhit ahte lea dárbu oastit Sámedikki áirasiid politihkálaš bargguide. Dan oktavuodas go diggi dál váldá badjelasas ollu ođđa hálldahusdoaimmaid, ja go dat doaimmat mielddisbuktet politihkálaš ovddasvástádusa, de lea čielga dárbu nannet dan vejolašvuoda ahte oastit áirasiid dán bargui.

Dás evttohuvvo nugo ovddit jagiige ahte ortnet lágiduvvo 1994 várásge 1.200.000,- kruvnnuin.

Doarjja Sámedikki listtuide

Vaikko livčče dárbu bissovaš doarjjaortnegii sámi politihkálaš organisašuvnnaide mat bidjet listtu Sámediggeválgii, de ii leat dát ortnet bohtán. Dán sáhtašii bidjat seammasullasažžan go bellodatdoarjja lea Stuorradikki bellodagaide otne.

Sámediggi evttoha ahte dasa 1994:s juolluduvvo 1.220.000,- kr.

Sámi valáštallan

Sámediggi áigu 1994:sge doalahit iežas ávžžuhusa ásaheavvojit sierra doarjjaortnega sámi valáštallamii. Doarjja ásaheavvojit mas rámma lea 750.000,- kr.

Sámi musihkkafestivála Guovdageainnus

Jahkásaš musihkkafestivála Guovdageainnus lea áiggi mielde šaddan ásaheavvojit sámi musihka- ja kultureallimis. Danin evttoha Sámediggi ahte 1994:s ásaheavvojit bissovaš doarjja dáid doaluide. Dát bissovaš doarjja ásaheavvojit 450.000,- kruvnnuin.

3 ČOAHKKINBUHTADUSA LASSÁNAN MÁVSSUID GOKČAN

01.11.1992 rájes lassánedje stáhta čeahkkinbuhtadus mávssut measta beliin. Go stuorra oassi Sámedikki doaimmain leat vuođđuduvvon čeahkkimiidda, de mearkkaša ahte mávssuid rievdan lasiha sullii 1 - 1,2 mill. kr 1993:s (lassáneapmi sullii 6 %) olles hálddahusa bušeahta.

Dán geažil bivdá Sámediggi ahte Sámedikki bušeahtii biddjojuvvo vástesaš supmi 1994 várás, dát mearkkaša 1.200.000,- kr.

4 ČOAHKKÁIGEASSU

Sámediggi evttoha ahte kap.ii 503 1994 várás lasihuvvo čuovvovaččat:

poasta	lassáneapmi (1000 kr.)
01 Bálká ja buhtadusat	
– 11 ođđa virggi, bálkágolut	3 450
– friidjaoastima ortnet Sámedikki politihkáriidda	1 200
– ođđa mávssut čeahkkinbuhtadussii	1 200
11 Gálvvut ja bálvalusat	
– ođđa virggi, doaibmagolut	1 700
51 Sámi ealáhusráđđi	11 000
52 Sámi kulturráđđi	
– Sámi kulturfoandda nannen	3 000
– doaibmadoarjja sámi kulturviesuide	5 000
– musihkkafestivála Guovdageainnus	450
53 Sámi giellaráđđi	0
70 Doarjja eará sámi ulbmiliidda	
– sámi válašállan	750
– bellodatdoarjja	1 220
– joavkočálliid ruhta	500
Submi	28 480

STÁHTABUŠEAHTTA 1994 - KAP. 503 SÁMEDIGGI - VIRGEČÁLUS

1 ÁLGGAHUS

Sámediggi lea 1993 rájes váldán badjelasas muhtun ráje hálddašandoaimmaid mat gusket sámi áššiide. Dan oktavuodas lea Sámediggi ožžon ollásit 13 virggi. Njeailje dain leat ođđa virggi, ja ovcci eará leat sirdojuvvon eará bušeahttaoasttain.

Sámediggi lea, doaimmaid ja válddi sirdin barggu oktavuodas Sámediggái rahpan vejolašvuoda ahte sámi ealáhusráđi livčče galgan sáhttit ásahit 4 ođđa virggiin. Áššis 37/92 mearriduvvui dattege ahte sámi ealáhusráđi biddjojuvvo seamma sadjái go Sámedikki váldohálddahus. Dát rievdata veaháš ollislaš virgedárboeavttuid 1994 várás.

2 KONKREHTA VIRGEDÁRBBUT

Sámi kulturmuitoráđđi

Ášši 36/91 ektui, Sámedikki čielggadus boahttevaš sámi kulturmuittuid gáhttema hárrái ja ášši 37/92 Sámedikki vuollásaš ráđiid čállingottiid lokaliseren, sámi kulturmuitoráđđi, sámi kulturráđđi ja sámi ealáhusráđđi, áigu Sámediggi dáid hálddašandoaimmaid sirdima oktavuodas ásahit sierra hálddahusorgána sámi kulturmuittuid gáhttemii. Sámediggi lea ovttasráđiid Birasgáhttendepartemeanttain árvalan ahte dát dahkko 01.01.94 rájes.

Sámedikki plánejuvvon organiserema čadaheapmi mearkkaša ahte ollásit 12 virggi, mas 8 odđa virggi, ferte bidjat Sámedikki bušehttii.

Sámi giellaráđđi

Sámediggi lea ollu gerddiid geahččalan gávdat čovdosa mii guoská Sámi Dátábáŋkku proševtta joatkimii. Dasa livčče dárbu bidjat ovta virggi sámi giellaráđi oktavuhtii mii fuolaha dán barggu.

Virgi biddjo ná:

Vuosttaskonsuleanta koda 1067 b.c. 17-24

Sámedikki váldohálddahus

Sámediggi attii diehttevassii doaimmaid ja válddi sirdima ášši meannudeami oktavuodas Sámediggái, ja go Sámediggi diibmá meannudii doaibma- ja virgečállosa, ahte lea dárbu garrasit nannet Sámedikki politihkálaš áššemeannudannávccaid. 1993:s oaččui Sámediggi ovta odđa virggi Sámedikki váldohálddahussii. Dán virgái biddjojit politihkálaš áššemeannudandoaimmat. Diggi leai almmuhan ahte lea dárbu oktiibuot 4 odđa virgái. Go váldohálddahus ja sámi ealáhusráđđi leat biddjon seamma sadjái, de lea vejolaš ovtas geavahit oktasaš návccaid dán hálddahusain.

Dán geažil evttohuvo ahte váldohálddahus 1994:s oažžu 2 odđa virggi.

Virgjit biddjojit ná:

1. Vuosttaskonsuleanta	koda 1067	b.c. 17-24
2. Konsuleanta	koda 1066	b.c. 16-19

3 OKTIIGEASSU

Sámedikkis lea 1994:s dárbu čuovvovaš odđa virggiide:

Sámi kulturmuitoráđđi	8
Sámi giellaráđđi	1
<u>Sámedikki váldohálddahus</u>	<u>2</u>
<u>Supmi</u>	<u>11</u>

**ÁŠŠI 8/93 SÁMI GÁIBÁDUSAT NOROGGA EO-OHCAMA
OKTAVUOĐAS - SÁMEDIGGERÁDI ČILGEHUS**

I Áššebáhpirat

Nugo áššeovddidusas áššis R 21/93, čuokkis 1.

II Sámediggeráđi čilgehus

Presideanta Ole Henrik Magga ovddidii Sámediggeráđi čilgehusa.

III Jienasteapmi

Sámediggeráđi čilgehus mearriduvvui ovttajienalaččat.

IV Loahpalaš mearrádus

Sámediggi váldá Sámediggeráđi čilgehusa diehtun. Sámediggeráđđi oažžu fápmudusa, daid rájaid siskkobeaalde máid Sámediggi lea bidjan ja bidjá, sámi beroštumiid vuhtiiváldit Sámedikki bealis Norgga EO-miellahttuvuođa ohcama barggu oktavuodas. Fápmudus guoská sihke ráhkkananbargui EO-šiehtadusaid oktavuodas, ja viidásat bargui go siehtadeamit álggahuvvojit.

ÁŠŠI 9/93 SÁMEDIKKI DIEĐÁHUS 1993 DOAIMMAS BIRRA

I Áššebáhpirat

Nugo áššeovddidusas áššis R 11/93, čuokkis 1.

II Árvalus

Organisašuvdnaáššiid váldolávdegotti áššejođiheaddji Josef Vedhugnes ovddidii Sámediggái lávdegotti eanetlogu árvalusa.

Áirras Ingrid Smuk Rollstad ovddidii lávdegotti unnitlogu árvalusa.

III Jienasteapmi

Váldolávdegotti unnitlogu árvalus čuoggái 6.2.2 hilgojuvvui 29 jienain 10 jiena vuostá.

IV Loahpalaš mearrádus

Sámediggi biddjá dáikko bokte ovdan 1992 jahkedieđáhusas.

ÁŠŠI 10/93 BARGIIDNJUOLGGADUSA ÁRVALUS

I Áššebáhpirat

Nugo áššeovddidusas áššis R 17/93, čuokkis 1.

II Árvalus

Organisašuvdnaáššiid váldolávdegotti áššejođiheaddji Olav Andersen ovddidii lávdegotti árvalusa Sámediggái.

III Jienasteapmi

Váldolávdegotti árvalus mearriduvvui ovttajienalaččat.

IV Loahpalaš mearrádus

Sámediggái addá ráđđái fápmudusa dohkkehit/mearridit šiehtaduvvon bargiidnjuolggadusa árvalusa Sámediggái.

Bárgiidnjuolggadusat berrejit geahččaluvvot dahkkot gustovažžan maiddái čuovvovaš vuollásaš ráđiide: Sámi ealáhusráđđi, Sámi giellaráđđi ja sámi kulturráđđi.

Sámediggi deattuha ahte sámelága mearrádusaid mielde gullá duođaštanriekti Sámediggái.

ÁŠŠI 11/93 JUGOŠLAVIA RIIDU JA ČEARDDALAŠ ČORGEN

I Buktojuvvon evttohus

Henry Minde mearrádusevttohus.

II Jienasteapmi

Henry Minde evttohusmearriduvvui ovttajienalaččat.

III Loahpalaš mearrádus

Sámediggi čujoha vearrás olmmošvuoigatvuođa rihkkumiidda mat beaivválaččat dáhpáhuvvojit ovdeš Jugošlavias.

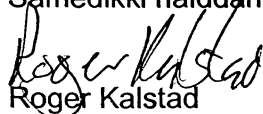
1917 rájes (sámi stuorračoahkkima jahki) gitta otnáži leat sámi organisašuvnnat ovddidan vuodđaprinsihpa ahte buot čearddalaš joavkkuid ja eamiálbmogiid kultuvrralaš, sosiálalaš ja ekonomálaš vuoigatvuođat fertejit doahhtaluvvot.

Sámediggi diehtá, ja fasttáša garrasit go ovddeš Jugošlaviias lea álggahan nugohčoduvvon "čearddalaš čorgema". Oktanaga sođiin válđojit nissonolbmot veagal, ja mánát ja boarrásat bággejuvvojit ruovttuideaset guođdit. Dát dahkko danin ahte balddihit siviijla álbmoga guođdit guovlluid maid leat geavahan ja gos leat orron čuđiid jagiid.

Sámediggi áigu sihke ON:a ja norgalaš eiseválddiid dáhttut bargat buot maid ráfálaš vugiiguin lea vejolaš dahkat vuoi:

- čearddalaš unnitálbmogat sihkkarastojuvvojit
- olmmošvuoigatvuođa rihkkumat ovddiduvvojit gaskariikalaš duopmostullui.

Sámedikki hálddahus 26.02.93

Roger Kalstad